

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

หลังจากการปฏิรูปการศึกษาและมีพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ประกาศใช้ทำให้เกิดการตื่นตัวและการปรับเปลี่ยนทางด้านการศึกษาในทุกระดับ ทางด้าน การศึกษาปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ได้มีการปรับเปลี่ยนหน่วยงานที่รับผิดชอบในการดูแลและ การจัดการศึกษา โดยกฎหมายได้บัญญัติให้การจัดการศึกษาเป็นหน้าที่ประการหนึ่งขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น

การพัฒนาคุณภาพของประชากรที่จะมาพัฒนาประเทศให้มีคุณภาพและเจริญก้าวหน้า ได้นั้น จะต้องเริ่มตั้งแต่ในวัยเยาว์ เพื่อที่เด็กจะได้เจริญเติบโตขึ้นเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนา ประเทศ ภาครัฐจึงได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาเด็กและได้กำหนดแนวนโยบายในการจัด การศึกษาระดับปฐมวัย เพื่อเตรียมความพร้อมให้เด็กได้มีความพร้อมในการศึกษาระดับต่อไป ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงเป็นสถานที่หนึ่งซึ่งเป็นจุดเริ่มต้นในการพัฒนาเด็กให้มีความพร้อมในทุกๆ ด้าน ปัจจุบันองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนา เด็กเล็กที่ได้รับการถ่ายโอนจากส่วนราชการต่างๆ และที่จัดตั้งขึ้นเองโดยองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นมีหน้าที่ส่งเสริมการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน เพื่อให้เด็กได้รับการ พัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย, 2547)

การศึกษาปฐมวัยนับเป็นการศึกษาขั้นต้นที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์ที่ยั่งยืน แม้ว่าการศึกษาปฐมวัยจะไม่ใช่วิทยาศาสตร์ภาคบังคับ แต่ถือว่าเป็นการศึกษาระดับ หนึ่งที่มีความจำเป็นต่อสังคม ดังจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ที่ให้ความสำคัญกับการศึกษาปฐมวัย โดยระบุว่าให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ รัฐให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาอิสระขึ้นอยู่กับการต้องการของสังคมและชุมชน การจัดการ การศึกษาปฐมวัย ผู้จัดจะต้องมีความรู้และความเข้าใจต่อหลักในการจัดการศึกษาระดับนี้อย่างแท้จริง เพราะเหตุที่เด็กปฐมวัยอยู่ในวัยแห่งการพัฒนาความเจริญเติบโตทุกด้านเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุด ต่อการวางรากฐานการพัฒนาของทรัพยากรมนุษย์

การกระจายอำนาจการจัดการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้รับผิดชอบ เจตนารมณ์ที่จะให้ท้องถิ่น ซึ่งรู้ความถูกต้องและปัญหาของตน ได้มีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาและสามารถทำให้ตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว เป็นการช่วยเพิ่ม ความรับผิดชอบในการดำเนินงานที่มีต่อชุมชนท้องถิ่น เนื่องจากการศึกษาดังกล่าวอยู่ใกล้ชีวิต

ชุมชน อันเป็นแรงผลักดันให้เกิดการศึกษาที่เสริมสร้างการเรียนรู้ของประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องต่อความเป็นชุมชนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น เป็นการเปิดโอกาสให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ โดยชุมชนท้องถิ่นสามารถกำหนดขนาดของการจัดการศึกษาได้อย่างสอดคล้องกับปริมาณและความต้องการของชุมชน (วีระศักดิ์ เครือเทพ, 2548)

องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นหน่วยงานหนึ่งของระบบการบริหารจัดการ การจัดการศึกษาท้องถิ่นที่ต้องรับผิดชอบในการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั่วประเทศ โดยยึดหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการเป็นแม่บท หลักสูตรจะต้องมีความสอดคล้องกับสภาพความต้องการที่จำเป็นของชุมชนในพื้นที่ นโยบายการจัดการศึกษาของท้องถิ่น จึงเน้นความหลากหลายทั้งในรูปแบบและแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและพัฒนาผู้เรียนได้เต็มตามศักยภาพสอดคล้องกับความจำเป็นของแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อัจฉรา วงษ์เอก, 2550)

การถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาตั้งแต่ระดับปฐมวัย และการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภายใน 10 ปีโดยให้องค์การบริหารส่วนตำบลที่มีความพร้อม ได้มีการถ่ายโอนงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่อยู่ในความดูแลของหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ กระทรวงศึกษาธิการ คือ สำนักงานพุทธศาสนาแห่งชาติ (กรมการศาสนาเดิม) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติเดิม) และกระทรวงมหาดไทย คือ กรมการพัฒนาชุมชน โดยเริ่มถ่ายโอนตั้งแต่ปีงบประมาณ 2544 ด้วยข้อกำหนดตามกฎหมายดังกล่าว ทำให้องค์การบริหารส่วนตำบลซึ่งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด ต้องเข้ามามีบทบาทหลักในการจัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก อย่างไรก็ตามแม้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีความประจักษ์ชัดในภารกิจของการจัดการศึกษาปฐมวัย แต่้องค์การบริหารส่วนตำบลหลายแห่งยังขาดประสบการณ์ในการจัดการศึกษามาก่อน ทั้งความรู้ด้านบุคลากรและด้านการจัดการทรัพยากร ทำให้การจัดการศึกษาปฐมวัยของ้องค์การบริหารส่วนตำบลต้องดำเนินการไปโดยที่ยังไม่พร้อมสมบูรณ์ ข้อมูลจากการติดตามและประเมินผลการปฏิรูปการศึกษาด้านการบริหารจัดการที่สิ้นสุดเมื่อปีการศึกษา 2547 ของสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา พบว่า ้องค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งยังไม่มีความพร้อมที่จะรับโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประถมศึกษา ทำให้การจัดการศึกษาได้ไม่สมบูรณ์ และไม่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการ การจัดหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอนรวมทั้งขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ บุคลากรและงบประมาณ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2549) ปัญหาสำคัญที่พบ คือ ขาดคุณภาพในเรื่องวิธีการเรียนรู้ของเด็ก จิตวิทยาและพัฒนาการเด็ก เช่น ให้เด็ก

เรียนโดยท่องจำอย่างเดียว ไม่ส่งเสริมให้เด็กใช้การคิดตั้งแต่เด็กๆ สอดคล้องกับรายงานโครงการติดตามประเมินผลการจัดการศึกษาปฐมวัย (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2544) ที่ระบุถึงการประเมินด้านกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ความแตกต่างระหว่างบุคคลและวัฒนธรรมโดยภาพรวมอยู่ในขั้นต่ำ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเกือบทุกแห่งยังไม่ได้จัดสื่อและวางแผนกิจกรรมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ต่างวัฒนธรรมต่างท้องถิ่นและระดับนานาชาติ นอกจากนี้ยังพบว่าการจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาปฐมวัยยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าปานกลาง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการเรียนรู้โดยตรงของเด็ก และจากผลการสำรวจการจัดบริการการพัฒนาเด็กวัย 3-5 ปี พบว่า ยังต้องทั้งคุณภาพในด้านการบริหารและการจัดการ ประกอบกับการสำรวจข้อมูลเบื้องต้นจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในหลายพื้นที่โดยผู้วิจัย พบว่า ผู้ดูแลเด็กส่วนใหญ่ไม่ได้จบการศึกษาปฐมวัยโดยตรงและมีปัญหาสำคัญคือ การขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดโปรแกรมการศึกษาปฐมวัยที่ถูกต้อง นอกจากนี้ข้อมูลจากการศึกษาความต้องการของบุคลากรในองค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา ชี้ให้เห็นว่า บุคลากรในองค์กรยังขาดและความต้องการความรู้ความเข้าใจในด้านการจัดการเรียนการสอนของการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาเป็นอย่างมาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เป็นสถานศึกษาที่ให้บริการดูแลพัฒนาและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็กเล็กอายุระหว่าง 3-5 ปีเป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งขึ้นเอง หรือรับการถ่ายโอนจากส่วนราชการเดิม (กรมศาสนา กรมพัฒนาชุมชน และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ) เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการให้การศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต ตามกฎหมายจัดตั้งเทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล โดยจัดการศึกษาในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กซึ่งถือเป็นสถานศึกษาตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ จึงต้องจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เพื่อเป็นการขยายบริการแก่ชุมชนด้านการพัฒนาเด็กเล็ก นอกเหนือจากการให้เด็กเข้ารับการพัฒนาคความพร้อมทุกด้าน และมีประสบการณ์เรียนรู้ เพื่อเตรียมความพร้อมไปสู่การเรียนในระดับที่สูงขึ้นสามารถอยู่ร่วมในสังคมได้อย่างมีความสุข (สำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น, 2547)

การจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กนอกจากจะจัดตั้งเพื่อพัฒนาเด็กแล้ว ยังเป็นการตอบสนองพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ซึ่งได้ระบุในมาตรา 8 ข้อ 2 ว่า การจัดการศึกษาให้ยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 9 ข้อ 6 ได้ระบุไว้ว่าการจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน

ศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น ผู้ดูแลเด็ก จะต้องมิได้จัดการศึกษาภาคบังคับ มัธยมศึกษาปีที่ 6 ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) หรือไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการศึกษาขึ้นไป สาขาวิชาอนุบาลศึกษาและการศึกษาปฐมวัย หรือปริญญาทางการศึกษา หรือทางวิชาชีพสาขาอื่นๆที่คณะกรรมการกลางพนักงานส่วนท้องถิ่นรองรับ (สำนักประสานและพัฒนาการจัดการศึกษาท้องถิ่น, 2547)

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัด นครศรีธรรมราช ในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลในการมีส่วนร่วมและการจัดการศึกษานั้น ปัญหาที่เกิดขึ้นมักเกิดปัญหาที่คล้ายคลึงกันในทุกองค์การบริหารส่วนตำบล แต่ที่เป็นปัญหามากและยังไม่พร้อมคือ การขาดบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และความเข้าใจในด้านการจัดการศึกษาอย่างแท้จริง เพื่อที่จะเข้ามาดูแลรับผิดชอบดำเนินงานด้านการจัดการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ในด้านอาคารสถานที่ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งมีข้อจำกัดด้านสถานที่โดยไม่มีพื้นที่สำหรับการดูแลเด็กที่เป็นสัดส่วน ทำให้เกิดความไม่สะดวกในการจัดประสบการณ์ นอกจากนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบางแห่งยังไม่สามารถใช้สอยพื้นที่ให้เกิดประโยชน์ได้เท่าที่ควร ทำให้เสียพื้นที่ไปโดยเปล่าประโยชน์ และในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหลายแห่งสภาพอาคารเรียน ห้องเรียน ห้องอาหาร โดยเฉพาะห้องสุขาไม่เหมาะสมกับสุขอนามัยของเด็ก ในด้านงบประมาณ เช่น งบประมาณในการจัดซื้อสื่อการเรียนการสอนบางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีงบประมาณในการจัดสรรซื้อสื่อการเรียนการสอน แต่ผู้ดูแลเด็กไม่ให้เด็กได้ใช้สื่อการเรียนการสอนในส่วนนั้น และบางศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก็ไม่มีงบประมาณในการจัดสรรซื้อสื่อการเรียนการสอนทำให้เด็กขาดโอกาสที่จะเกิดการเรียนรู้ (นางพานี ไทรทอง, สัมภาษณ์ 18 ตุลาคม 2549)

ภาคใต้มีลักษณะภูมิประเทศเป็นแหลมยื่นมีทะเลขนานทั้งสองด้าน โดยส่วนใหญ่จังหวัดที่อยู่ใต้อ่าวภาคใต้จะมีพื้นที่ติดกับทะเล มีเกาะแก่งตลอดแนว พื้นที่ส่วนกลางเป็นที่ราบสูง และแนวที่ราบจะอยู่บริเวณชายฝั่ง ทำให้พื้นที่มีลักษณะ 3 แบบ คือ ที่ราบสูง ที่ราบต่ำ และชายทะเล ลักษณะแตกต่างของภูมิประเทศทำให้คนในภาคใต้มีความเป็นอยู่ที่แตกต่างกัน มีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก คือ การทำสวน การทำนา และการทำประมง ภาคใต้ประกอบด้วยบุคคลหลายเชื้อชาติ ได้แก่ ไทย จีน อิสลาม และมีหลากหลายศาสนา ได้แก่ ศาสนาพุทธ ศาสนาอิสลาม และศาสนาคริสต์ ภาษาที่ใช้ในการสื่อสารในภาคใต้ก็มีความแตกต่างกันออกไปซึ่งโดยส่วนใหญ่จะมีการใช้ภาษาถิ่นได้ ภาษามลายู และมีการใช้ภาษาทางราชการปะปนกันไป จากความหลากหลายดังกล่าวจึงทำให้วัฒนธรรมประเพณีในแต่ละท้องถิ่นของภาคใต้มีวัฒนธรรมย่อยๆที่แตกต่างกัน วัฒนธรรมเหล่านั้นเป็นภาพที่สะท้อนความชัดเจนถึงพฤติกรรมการดำรงชีวิต ค่านิยมทัศนคติ และเศรษฐกิจของภาคใต้ ในฐานะที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง มีประชากรหนาแน่น

และมีอัตราของการย้ายถิ่นฐานเพื่อมาประกอบอาชีพในแต่ละปีเป็นจำนวนมากประกอบกับประชาชนมีความแตกต่างกัน ส่งผลให้สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านบวกและด้านลบ เกิดปัญหาต่างๆ เช่น เกิดปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด ปัญหาโสเภณี และปัญหาเด็กเร่ร่อน (ประมาณ เทพสงเคราะห์, 2541)

ดังนั้น จากปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงสภาพและปัญหาที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้ ประกอบกับความต้องการที่จะศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลที่ยังไม่เคยมีการศึกษาในเรื่องนี้มาก่อน ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาสภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้ โดยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะเป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์และพัฒนาคุณภาพของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้และหน่วยงานต่างๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้ 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินพัฒนาการ

ข้อจำกัดของการวิจัย

เนื่องจากเกิดสถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองการปกครองใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย ได้แก่ จังหวัดนราธิวาส ปัตตานี และยะลา ส่งผลให้ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลได้เพราะอาจเกิดความไม่สะดวกในด้านความปลอดภัย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ซึ่งมีขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ดูแลเด็ก และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้ จำนวน 1,631 ศูนย์ จาก 14 จังหวัด
2. การวิจัยในครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพและปัญหาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ใน 4 ด้าน ดังนี้
 - 2.1 ด้านการจัดการเรียนการสอน
 - 2.2 ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

2.3 ด้านสื่อการเรียนการสอน

2.4 ด้านการประเมินพัฒนาการ

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการจัดประสบการณ์ หมายถึง ลักษณะและวิธีการจัดการเรียนการสอนในปัจจุบันของเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้ 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สื่อการเรียนการสอน และการประเมินพัฒนาการ

การจัดการเรียนการสอน หมายถึง การจัดกิจกรรมแก่เด็กวัยอนุบาลเพื่อให้เกิดพัฒนาการและการเรียนรู้ ทั้งนี้ครอบคลุมถึงหลักสูตรที่ใช้ การเตรียมการสอน การจัดกิจกรรม และปัญหาในการจัดการเรียนการสอน

การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การจัดและการดูแลสถานที่ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายในและภายนอกอาคารเรียน ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนการสอนและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ให้กับเด็ก และปัญหาในการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

สื่อการเรียนการสอน หมายถึง วัสดุอุปกรณ์ที่ครูใช้ในการจัดการเรียนการสอน อันส่งผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งนี้ครอบคลุมถึงการจัดหาสื่อสื่อการเรียนการสอน ประเภทของสื่อการเรียนการสอน ช่วงเวลาที่ใช้สื่อการเรียนการสอน การจัดเก็บรักษาและซ่อมแซมสื่อการเรียนการสอน และปัญหาของสื่อการเรียนการสอน

การประเมินพัฒนาการ หมายถึง วิธีการและการใช้เครื่องมือต่างๆในการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งนี้ครอบคลุมถึงวิธีการประเมินพัฒนาการ หลักในการประเมินพัฒนาการ เครื่องมือการประเมินพัฒนาการ และปัญหาในการประเมินพัฒนาการ

ปัญหาการจัดประสบการณ์ หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องที่ทำให้การจัดการเรียนการสอนของเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้ ไม่เป็นไปตามความมุ่งหมายใน 4 ด้าน ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สื่อการเรียนการสอน และการประเมินพัฒนาการ

ผู้ดูแลเด็ก หมายถึง ผู้ทำหน้าที่ดูแล จัดการเรียนการสอนและส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ให้กับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้

หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง ผู้ที่ได้รับมอบหมายหรือตัวแทนที่มีหน้าที่รับผิดชอบดูแลบุคลากรและการดำเนินงานภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล หมายถึง สถานที่เตรียมความพร้อมและจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กที่มีอายุระหว่าง 3-5 ปี ภายใต้การกำกับดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย

ภาคใต้ หมายถึง บริเวณพื้นที่ที่แบ่งอาณาเขตตามลักษณะภูมิประเทศ ประกอบด้วย 14 จังหวัด คือ ภูเก็ต พังงา กระบี่ ระนอง ตรัง ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สตูล สงขลา พัทลุง ปัตตานี นราธิวาส และยะลา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

1.1 ศึกษา ค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์ในด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ ด้านสื่อการเรียนการสอน และด้านการประเมินพัฒนาการสำหรับเด็กวัยอนุบาลจากเอกสาร ตำรา วารสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.2 ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้ ได้แก่ ปรัชญา วิสัยทัศน์ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแผนการสอนและบันทึกการสอน แผนปฏิบัติงาน เพื่อนำมาใช้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.3 สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้ที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาลขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้ เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดตั้งและการดำเนินงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้ เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.4 ศึกษาดูงานอย่างไม่เป็นทางการในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อสังเกตการจัดประสบการณ์ และนำข้อมูลมากำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

1.5 ศึกษาหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างเครื่องมืองานวิจัยจากเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาเป็นโครงสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสำรวจ

2. กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 4,342 คน และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 1,631 คน ที่อยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้ จากทั้งสิ้นจำนวน 1,631 ศูนย์ ซึ่งสามารถแบ่งขนาดตามสำนักประสานและพัฒนากิจการการศึกษาท้องถิ่น (2549) ได้ดังนี้

ศูนย์ที่มีขนาดใหญ่ มีนักเรียนตั้งแต่ 100 คนขึ้นไป จำนวน 173 ศูนย์

ศูนย์ที่มีขนาดกลาง มีนักเรียน 50-99 คน จำนวน 332 ศูนย์

ศูนย์ที่มีขนาดเล็ก มีนักเรียน ต่ำกว่า 49 คน จำนวน 1,126 ศูนย์

รวมศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งสิ้น 1,631 ศูนย์

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้ดูแลเด็ก จำนวน 904 คน และหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจำนวน 31 คน รวมกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยทั้งสิ้น 935 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีทั้งหมด 3 ชุด ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสำรวจ ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. แบบสอบถามการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาล แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป คำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและปลายเปิด

ตอนที่ 2 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาล คำถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะ คำถามมีลักษณะแบบปลายเปิด

2. แบบสัมภาษณ์การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แนวการสัมภาษณ์เป็นแบบสัมภาษณ์รายบุคคล

3. แบบบันทึกการสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมทางกายภาพ แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 แผนผังการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียนและภายนอกห้องเรียน

ตอนที่ 3 แบบบันทึกการสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียน

ตอนที่ 4 แบบบันทึกการสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้ดูแลเด็ก ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่างและรับแบบสอบถามกลับคืนทางไปรษณีย์

4.2 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์ และแบบบันทึกการสำรวจ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และคำนวณหาค่าร้อยละโดยนำเสนอในรูปของตารางประกอบความเรียง

5.2 ข้อมูลการจัดประสบการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม นำมาวิเคราะห์เป็นรายชื่อโดยการแจกแจงความถี่ และคำนวณหาค่าร้อยละ

5.3 ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ นำมาสรุปรวม เรียบเรียงแยกคำตอบต่างๆให้เป็นหมวดหมู่ตามกรอบแนวคิดแต่ละด้านที่กำหนดไว้ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบบรรยาย

5.4 ข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการสำรวจ นำมาวิเคราะห์เนื้อหา ประมวล และจัดกลุ่มเข้าด้วยกันและนำเสนอผลการวิเคราะห์เป็นความเรียงของแต่ละกรณี

6. สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ประโยชน์ที่ได้รับ

ได้ข้อมูลที่จะนำไปใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กวัยอนุบาล ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล ในภาคใต้